

DOI: 10.20535/2522-1078.2025.2(18).338196

ROR: 03wfca816

УДК 316.774

Надходження до редакції: 19.07.2025

Прийняття до друку: 21.08.2025

Поліщук Л. В.

аспірант (061 Журналістика: «Медіа та комунікації») Національного університету «Києво-Могилянська академія», м. Київ, Україна
leonid.polishchuk@ukma.edu.ua
ORCID: 0000-0002-7835-2124

Polishchuk L.

PhD student (061 Journalism: "Media and Communications"), National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, Ukraine
leonid.polishchuk@ukma.edu.ua
ORCID: 0000-0002-7835-2124

АНАЛІЗ НАРАТИВІВ ПРО ЛГБТК+ НА ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛІ «ТРУХА⚡УКРАЇНА»

ANALYSIS OF LGBTQ+ NARRATIVES IN THE TELEGRAM CHANNEL «TRUHA⚡UKRAINE»

Анотація. Проаналізовано медіарепрезентацію спільноти ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха⚡Україна», у періоди до (2019 р. — лютий 2022 р.) та під час повномасштабної війни Росії проти України (2022 р. — липень 2025 р.). Мета дослідження — виявити особливості тональності, тематики, лексики, візуальних елементів та наративів у матеріалах, а також оцінити дотримання журналістських стандартів точності, об'єктивності, неупередженості, гуманності та недопущення дискримінації. Гіпотеза дослідження полягала в припущенні, що у висвітленні тематики ЛГБТК+ на каналі «Труха⚡Україна» не завжди дотримуються загальноприйнятих журналістських стандартів, що може сприяти формуванню негативних стереотипів і поширенню гомофобних наративів. Методологія охоплювала контент- та наративний аналіз 100 публікацій каналу. Результати свідчать, що до початку повномасштабної війни домінували наративи загрози традиційним цінностям, карикатуризації ЛГБТК+ як абсурдних фігур, зовнішньої ідеологічної інтервенції, а також соціальної небезпеки та дестабілізації, які сприяли маргіналізації спільноти. З початком повномасштабної війни 2022 р. спостерігається зниження негативної тональності (з 57,5 % до 40 %) та зростання кількості нейтральних (з 42,5 % до 53,33 %) і позитивних матеріалів (з 0 % до 6,67 %). Найпоширеніші наративи цього періоду — протистояння ЛГБТК+ і консервативних сил; дискредитація через сатиру та іронію; загрози і переслідування ЛГБТК+; нормалізаційно-легітимувальний наратив; трансгендерні люди як образи небезпеки та неприродності. Виявлені тенденції вказують на поступову трансформацію риторики каналу, хоча проблемні патерни зберігаються, особливо щодо геїв і трансгендерних людей. Отримані результати мають значення для журналістської практики, сприяючи підвищенню стандартів етики й інклюзивності в медіа. Перспективи подальших досліджень — аналіз впливу медіанаративів на громадську думку та оцінювання редакційних політик.

Ключові слова: ЛГБТК+, медіарепрезентація, Телеграм, наративний аналіз, журналістська етика, дискримінація, війна в Україні.

Abstract. The media representation of the LGBTQ+ community on the Telegram channel "Truha⚡Ukraine", which is the most popular in Ukraine in terms of the number of subscribers, was analyzed for the periods before (2019 — February 2022) and during the full-scale war of Russia against Ukraine (2022 — July 2025). The purpose of the study is to identify the characteristics of tone, themes, lexical features, visual elements, and narratives in the materials, as well as to assess the adherence to journalistic standards of accuracy, objectivity, impartiality, humanity, and non-discrimination. The research hypothesis was based on the assumption that the coverage of LGBTQ+ topics on the "Truha⚡Ukraine" channel does not always adhere to generally accepted journalistic standards, which can contribute to the formation of negative stereotypes and the spread of homophobic narratives. The methodology included content and narrative analysis of 100 channel publications. The results indicate that before the full-scale war, the dominant narratives were those of threat to traditional values; caricaturization of LGBTQ+ as absurd figures; external ideological intervention; as well as social danger and destabilization, all of which contributed to the marginalization of the community. With the beginning of the full-scale war in 2022, there was a decrease in negative tone (from 57.5 % to 40 %) and an increase in the number of neutral (from 42.5 % to 53.33 %) and positive materials (from 0 % to 6.67 %). The most prevalent narratives of this period include: the conflict between LGBTQ+ communities and conservative forces; delegitimization through satire and irony; narratives of threat and persecution against LGBTQ+ individuals; the normalization and legitimization discourse; and the portrayal of transgender people as symbols of danger and unnaturalness. The identified trends indicate a gradual transformation of the channel's rhetoric, although problematic patterns persist, especially regarding gays and transgender persons. The obtained results are significant for journalistic practice, contributing to the improvement of ethical and inclusive standards in the media. Prospects for further research include analyzing the impact of media narratives on public opinion and evaluating editorial policies.

Keywords: LGBTQ+, media representation, Telegram, narrative analysis, journalistic ethics, discrimination, war in Ukraine.

Вступ. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну докорінно змінило соціально-політичний контекст життя українського суспільства, значно ускладнивши становище маргіналізованих груп, зокрема спільноти ЛГБТК+ [14; 15; 19]. Війна не лише посилила загрозу фізичному виживанню представників цієї спільноти, а й загострила соціальні упередження та дискримінаційні практики, які існували ще до початку воєнних дій [11]. Окрім того, війна створила виклики для свободи слова в Україні, зокрема посилила цензуру та самоцензуру журналістів, що негативно впливає на об'єктивне висвітлення інформації [3].

Алон Маргаліт зазначає, що під час збройних конфліктів вразливість ЛГБТ-спільноти зростає, оскільки глибоко вкорінені суспільні упередження й національні правові обмеження посилюються, а захист їхніх прав

майже не інтегрований у дискурс міжнародного гуманітарного права [16]. Хоча міжнародне право зобов'язує захищати всі цивільні групи, дискримінація за ознакою сексуальної орієнтації чи гендерної ідентичності триває. ООН закликає держави впроваджувати заходи для захисту ЛГБТ, зокрема притягнення винних до відповідальності, та підтримку ЛГБТ-біженців, щоб зменшити їхню вразливість під час криз [20].

Медіа відіграють ключову роль у формуванні суспільних уявлень і настроїв, впливаючи на сприйняття різних соціальних груп [5; 8]. В умовах війни інформаційний простір стає потужним інструментом конструювання реальності та визначення суспільних норм. Спільнота ЛГБТК+ в Україні стикається не лише із загрозою фізичній безпеці через воєнні дії, а й з посиленням дискримінації в доступі до гуманітарної допомоги та правової підтримки, що значно підвищує їхню вразливість [11]. Тож медіа повинні відповідально висвітлювати теми, пов'язані з ЛГБТК+, уникаючи гомофобних наративів, які лише поглиблюють стигматизацію й посилюють соціальні упередження, суперечачи принципам прав людини та національним пріоритетам України в контексті євроінтеграції.

73 % українців використовують телеграм як основне джерело інформації, а за рік популярність месенджера зросла до 81 % [10]. У перші місяці повномасштабного вторгнення Росії в Україну (січень — квітень 2022 р.) час, проведений користувачами у мобільному застосунку телеграму, значно зріс — із середньоденного показника 3 хв на початку січня до 52 хв на початку березня [13]. Таке стрімке зростання пояснюється потребою українців в оперативному доступі до інформації під час війни, зокрема до повідомлень, які часто не з'являлися в традиційних медіа. Крім того, близько 50 % населення вважають, що держава не повинна втручатися в діяльність «Телеграму», 33 % підтримують регуляцію, і лише 4 % — за заборону платформи в Україні [10], що свідчить про високу довіру та певну автономію цього ресурсу.

З огляду на значущість платформи «Телеграм» в інформаційному просторі України, вивчення медіарепрезентації ЛГБТК+ у цьому месенджері, а саме в найпопулярнішому за кількістю підписників телеграм-каналі «Труха⚡Україна» (3 329 013 підписників, станом на 8 серпня 2025 року [22]), є особливо важливим. Ця платформа, на відміну від традиційних медіа, не завжди контролюється відповідно до законодавства, що відкриває як ризики, так і можливості для формування медіанаративів. Науковці досліджують роль наративних структур у медіа як засобу конструювання соціальної реальності та організації досвіду [6; 7].

У контексті цього дослідження це дає змогу зрозуміти, як наративи в новинному телеграм-каналі можуть формувати та трансформувати суспільні уявлення про спільноту ЛГБТК+, впливаючи на сприйняття та ставлення до цієї маргіналізованої групи.

Методи. Для дослідження було зібрано та проаналізовано всі публікації, що стосуються тематики ЛГБТК+, опубліковані на телеграм-каналі «Труха⚡Україна» за весь період його існування. Загалом до вибірки ввійшло 100 матеріалів: 40 — за період від створення каналу 19 листопада 2019 р. (коли він ще називався «True.XA») до початку повномасштабної війни 24 лютого 2022 р. та 60 — за період від 24 лютого 2022 р. до липня 2025 р. Таке комплексне охоплення робить дослідження ґрунтовним і репрезентативним для аналізу трансформацій медіарепресентації ЛГБТК+ у ключовому інформаційному ресурсі України.

Збір матеріалів здійснювався за допомогою ретельного пошуку ключових слів і термінів, що відображають різні ідентичності спільноти ЛГБТК+ (наприклад, «лесбійки», «геї», «трансгендерні люди», «прайд», а також назви законопроектів і тематичних подій). Це забезпечило широке й точне охоплення релевантних текстів.

Методологія базується на контент-аналізі й наративному підході, що дозволяє не лише дослідити тематику та тональність публікацій, а й проаналізувати, як медіа формують суспільні наративи та впливають на сприйняття маргіналізованих соціальних груп [2; 8]. Контент-аналіз дозволив структуровано дослідити параметри медійного представлення спільноти ЛГБТК+ у вибірці публікацій. Для цього було розроблено кодувальну схему, що включає такі категорії: тональність (негативна — зневажлива лексика, стереотипи; нейтральна — факти без емоцій; позитивна — підтримка), тематика («законодавство» — згадки законів, «публічні заходи» — марші та прайд-заходи), лексика (нейтральна, зневажлива, іронічна тощо), візуальні елементи, головні персонажі, а також мова публікації. Такий підхід дозволив не лише зафіксувати присутність або відсутність тих чи інших елементів, але й виявити регулярності в медіарепресентації та особливості мовного і візуального оформлення.

Наративний аналіз здійснювався як якісний етап інтерпретації відібраних за результатами контент-аналізу текстів, з метою виявлення глибинних змістів, ідеологічних рамок і структур, через які формуються уявлення про спільноту ЛГБТК+ у публічному дискурсі. У цьому дослідженні наратив трактується як структурована форма репресентації подій, яка має сюжетну логіку (експозицію, конфлікт, розв'язку),

включає дійових осіб (героїв, антагоністів, жертв), містить часову послідовність та ціннісну рамку (мораль, ідеологічний меседж), і таким чином виконує інтерпретаційну функцію. Така концептуалізація спирається на підходи Джерома Брунера та Поля Рікера, які розглядають наратив як когнітивний механізм упорядкування досвіду та надання сенсу подіям, а також на теоретичні позиції Кетрін Рісман, згідно з якими наратив є способом репрезентації соціального досвіду, особливо маргіналізованих груп [4; 17; 18].

З методологічної точки зору, наратив у цьому дослідженні операціоналізується як комунікативна структура, що включає такі елементи: (1) тематичний фокус (сфера повідомлення або проблема), (2) подієва послідовність (що сталося і в якій логіці), (3) типові дійові особи (жертви, герої, антагоністи), (4) конфліктна опозиція (наприклад, «норма — загроза», «ми — вони»), (5) ціннісна/ідеологічна рамка (схвалення, осуд, глузування, легітимація тощо), (6) мовні та візуальні засоби (сарказм, гіпербола, емоційна лексика, візуальні стереотипи), які посилюють загальне повідомлення.

Наративи визначалися індуктивно, шляхом виявлення повторюваних сюжетних структур у матеріалах. На цьому етапі здійснювалося ручне кодування з поступовим формуванням типових сюжетних конфігурацій. Це включало ідентифікацію стійких моделей представлення, що відтворюються у різних повідомленнях із варіативними деталями, але спільною логікою. Такий підхід дозволяє розмежувати наративи, як способи інтерпретації подій у вигляді сюжетних схем, від тем — як предметних категорій (наприклад, законодавство, публічні акції, соціальні права), що не мають внутрішньої сюжетної логіки. Тема визначає, про що саме йдеться, а наратив — як це подано: у якій логіці, з якими персонажами, у якому конфлікті та з яким ціннісним посилом.

Ручне кодування дає змогу не лише ідентифікувати явні тематичні маркери, але й глибше враховувати контекстуальні особливості кожного тексту — наприклад, стилістичні відтінки, приховані смисли, культурні або історичні алюзії, а також міжрядкові значення. Особливо це важливо в дослідженні медіарепрезентації маргіналізованих груп, де значення часто кодується непрямо через іронію, сарказм, емоційні інтонації чи візуальні підказки.

Таким чином, поєднання контент-аналізу з наративним аналізом забезпечує багаторівневий дослідницький підхід: від фіксації формальних характеристик медійних матеріалів до інтерпретації смислових

структур, через які конструюється суспільне уявлення про спільноту ЛГБТК+.

Результати. У цьому дослідженні було висунуто гіпотезу, що в матеріалах телеграм-каналу «Труха⚡Україна» не завжди дотримуються загальноприйнятих журналістських стандартів подання інформації про спільноту ЛГБТК+. Йдеться, зокрема, про принципи точності, об'єктивності, неупередженості, гуманності та недопущення дискримінації, визначені в Етичному кодексі українського журналіста [21]. Недотримання цих принципів може спричиняти формування негативних стереотипів і поширення гомофобних наративів щодо цієї вразливої соціальної групи.

У межах дослідження було проаналізовано 40 матеріалів телеграм-каналу «Труха⚡Україна» за період до повномасштабного вторгнення Росії в Україну (2019 — лютий 2022 р.). З них 23 матеріали (57,5 %) мали негативну тональність щодо спільноти ЛГБТК+, 17 (42,5 %) — нейтральну. Позитивну тональність у цьому періоді не виявлено. Це свідчить про переважання упередженого ставлення до тематики ЛГБТК+, що формувало негативне уявлення про спільноту.

У період після 24 лютого 2022 р. і до липня 2025 р. було відібрано для аналізу 60 матеріалів. З них 32 (53,33 %) виявилися нейтральними, 24 (40 %) — негативними, а 4 (6,67 %) — позитивними. Порівняно з попереднім періодом частка негативних згадок знизилася на 19,2 відсоткових пункти, натомість зросла кількість нейтральних публікацій, а також з'явилася категорія позитивних, якої раніше не було (рис. 1).

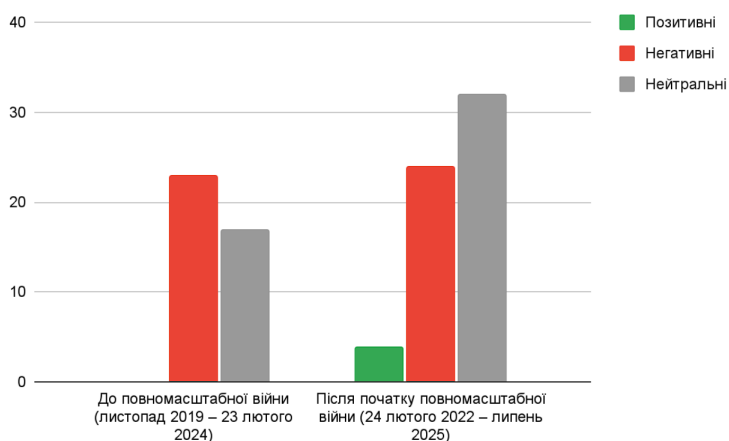

Рис. 1. Тональність матеріалів про спільноту ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха⚡Україна» до й після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну

Загальна динаміка демонструє поступову зміну тональності матеріалів у бік зменшення негативного висвітлення та деяке розширення спектру подання інформації про спільноту ЛГБТК+. Це може свідчити про частковий перегляд редакційної політики або зміну суспільних очікувань у воєнний період. Варто відзначити, що до початку повномасштабної війни публікації були виключно російськомовними, а після 24 лютого 2022 р. зростає частка україномовних текстів (29 матеріалів із 60 українською мовою).

У межах кількісного контент-аналізу до початку повномасштабного вторгнення простежується тематичне розмаїття публікацій, пов'язаних із ЛГБТК+. Найчастотнішими тематичними напрямками виявилися повідомлення про публічні заходи (прайди, марші, мистецькі акції), випадки насильства й протидії (напади, вандалізм, перешкоджання подіям), законодавчі та політичні ініціативи (заборони, розгляд законопроектів, політична репрезентація), а також реакції громадськості у формі іронічного або зневажливого дискурсу. Дещо рідше фіксувалися згадки про ЛГБТК+ у військовому контексті, представлення в культурній сфері, а також персональні історії (зокрема камінг-аут). Загалом, тематика матеріалів концентрується навколо резонансних і конфліктогенних подій, що знижує видимість позитивного чи буденного досвіду спільноти.

Окрему увагу слід звернути на вживання зневажливих або некоректних термінів, що суперечать стандартам етичної журналістики та рекомендаціям із висвітлення тематики ЛГБТК+ [12; 21] — зокрема принципів нейтральності, гуманності та недискримінації.

Порушення нейтральності виявляється через уживання оціночної, саркастичної та зневажливої лексики. Наприклад, у заголовках і підводках часто з'являються словосполучення на кшталт: «гей-пропаганда», «веселкові активісти», «гомосексуалісти». Гуманність порушується через відсутність емпатійної подачі інформації навіть у повідомленнях про насильство. Зокрема, у новинах про напади часто вживаються холодні або безособові формулювання.

Порушення принципу недискримінації простежується у частому використанні слів і виразів, що мають негативні конотації або походять із ворожої (зокрема російської) пропагандистської риторики: «пропаганда гомосексуалізму», «грантоїди», «від ЛГБТ вже нічого святого не залишилось». Такі фрази подають спільноту як зовнішню, «нав'язану» силу, що нібито загрожує «традиційним цінностям».

Зокрема, у матеріалі *«ЛГБТ-козачків викликали?»* (опубліковано 22 липня 2020 р. о 17 : 40) використано термін «гомосексуалісти», який є застарілим, патологізує ЛГБТК+ і спричиняє стигматизацію в сучасному публічному дискурсі. Така лексика не відповідає нормам інклюзивного мовлення й підсилює негативне ставлення до представників спільноти ЛГБТК+.

У матеріалі *«Підсумки року! Чим запам'ятався Харків — 2019»* (опубліковано 27 грудня 2019 р. о 16 : 41) вжито некоректне позначення «гей-парад» замість коректних термінів «марш рівності» або «прайд». Подібне зміщення термінології формує викривлене уявлення про формат і цінності таких подій, а супровідна фраза *«який усі хочуть забути як страшний сон»* вказує на відверто негативне емоційне маркування.

В окремих матеріалах простежується використання сарказму та іронії, що, хоч і не є відверто агресивними, проте надають тематиці глузливого, принизливого забарвлення. Наприклад, у заголовку *«Українських геїв покликали служити в ЗСУ. Посилення армії прийшло звідти, звідки не чекали»* (опубліковано 7 березня 2021 р. о 12 : 01) проявляється іронічна інтонація. Уже в наступному матеріалі ця інформація знецінюється: *«Геї можуть розслабити свої булки: сторінка ФБ, що опублікувала новину про ЛГБТ-війська в ЗСУ — зрада. Хостинг сайту розташований на російському IP»* (опубліковано 7 березня 2021 р. о 12 : 58). Така риторика містить не лише грубу мову, але й натяк на фейковість ініціативи, підкріплений конспірологічним аргументом про «ворожий» хостинг, що загалом дискредитує діяльність Громадської організації «Військові ЛГБТ».

Візуальні елементи переважно мали нейтральний характер, зображуючи звичайні сцени подій, скріншоти або символіку без акцентованої маніпуляції. Водночас у низці випадків зафіксовано використання стереотипних або провокаційних візуалів, зокрема — фетишизованих образів, участі дітей, закреслених ЛГБТ-прапорів чи зневажливої графіки. Такі зображення сприяють трансляції упереджених уявлень про ЛГБТК+ як про щось неприйнятне або загрозливе.

На основі якісного наративного аналізу контенту телеграм-каналу «Труха🇺🇦Україна» за період до повномасштабного вторгнення (2019 р. — 24 лютого 2022 р.) виокремлено чотири ключові наративи, які формують репрезентацію спільноти ЛГБТК+ (табл. 1).

Таблиця 1

Наративи репрезентації ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха Україна» до повномасштабного вторгнення (2019 р. — 24 лютого 2022 р.)

Наратив	Аналіз
Загрози традиційним цінностям	Тематичний фокус: Публічна активність або видимість ЛГБТК+ у суспільно важливих сферах, таких як марші рівності, законодавчі ініціативи чи культурні події, що сприймаються як виклик традиційному устрою. Подієва послідовність: Події інтерпретуються як порушення морального чи національного порядку, наприклад, прайди подаються як провокація проти «традиційних» цінностей. Типові дійові особи: ЛГБТК+ виступають антагоністами, що уособлюють моральний занепад або зраду; противагою є «традиційні» українці як захисники порядку. Конфліктна опозиція: «Традиція — девіація», «своє — чуже», де ЛГБТК+ асоціюються з чужим і ненормативним. Ціннісна/ідеологічна рамка: Осуд і делегітимація ЛГБТК+, часто з саркастичним відстороненням від їхньої діяльності чи вимог. Мовні та візуальні засоби: Використовуються зневажливі терміни чи фрази («гей-паровоз», «від ЛГБТ вже нічого святого не залишилось»), саркастична лексика та стереотипні образи, що підкреслюють «ненормальність».
Карикатуризація ЛГБТК+ як абсурдних фігур	Тематичний фокус: Публічна присутність ЛГБТК+ (зокрема зовнішність, поведінка чи символіка) як привід для висміювання й гротескного зображення. Подієва послідовність: Події подаються через логіку знецінення: демонстрація певної дії чи вигляду ЛГБТК+ переходить у комічну або абсурдну інтерпретацію. Типові дійові особи: ЛГБТК+ зображуються як інфантильні, абсурдні фігури; «нормальна» більшість контрастує як здоровий глузд. Конфліктна опозиція: «Серйозне — фарсове», де ЛГБТК+ стають об'єктом глузування. Ціннісна/ідеологічна рамка: Зневага й приниження, спрямовані на применшення значущості ЛГБТК+. Мовні та візуальні засоби: Іронія («веселкові активісти»), сарказм («розслабити булки»), недоречні порівняння («Один гей, другий із дурки...»), гіперболи та емодзі (🤪, 🤡), що підсилюють карикатурний ефект поруч із фразами «гей-парад» чи «колоні українських гомосексуалістів».
Зовнішня ідеологічна інтервенція	Тематичний фокус: Підтримка ЛГБТК+ як ознака впливу зовнішніх сил (Заходу чи Росії), що загрожує національній ідентичності. Подієва послідовність: Події пояснюються як результат нав'язування чужих цінностей, наприклад, через «гей-пропаганду». Типові дійові особи: ЛГБТК+ — маркери зовнішньої загрози; «ми» (українська спільнота) — охоронці автентичності. Конфліктна опозиція: «Автентичне — імпортоване», де ЛГБТК+ асоціюються з чужим впливом. Ціннісна/ідеологічна рамка: Підозра, критичне дистанціювання та делегітимація ЛГБТК+ як «несправжнього» явища. Мовні та візуальні засоби: Негативно забарвлені терміни («гей-пропаганда», «грантоїди»), конспірологічні натяки та символи зовнішньої загрози.

Продовження табл. 1

Соціальна небезпека та дестабілізація	Тематичний фокус: Конфлікти, дестабілізація чи насильство, пов’язані з присутністю ЛГБТК+ у публічному просторі (прайди, протести). Подієва послідовність: Події висвітлюються як загроза суспільному порядку, наприклад, напади на ЛГБТК+ подаються як реакція на «провокацію». Типові дійові особи: ЛГБТК+ — провокатори напруги чи жертви без співчуття; опоненти чи правоохоронці — захисники стабільності. Конфліктна опозиція: «Норма — девіація», «мир — загроза», де ЛГБТК+ уособлюють хаос. Ціннісна/ідеологічна рамка: Маргіналізація через нагнітання страху й тривожності. Мовні та візуальні засоби: Холодні формулювання («жорстко побитий противниками гей-параду»), зображення насильства без засудження, сенсаційні заголовки.
--	--

Отримані результати свідчать про переважно негативну репрезентацію спільноти ЛГБТК+, що сприяє її маргіналізації у суспільному сприйнятті.

У межах кількісного контент-аналізу публікацій телеграм-каналу «Труха⚡Україна» за період від початку повномасштабного вторгнення до липня 2025 року було виокремлено низку домінантних тематичних полів, що окреслюють основні інформаційні приводи, пов’язані із спільнотою ЛГБТК+. Найбільш поширеною тематикою виявилися публічні заходи — марші, прайд-події, фестивалі, як в Україні (передусім у Києві та Харкові), так і за кордоном. Часто ці події згадуються у зв’язку з реакцією місцевої влади, участю іноземних дипломатів, залученням правоохоронних органів, попередженнями про можливі теракти або фактичними інцидентами насильства. Повідомлення про ці події майже завжди мають конфліктну рамку — через акценти на протистояннях, сутичках, загрозах безпеці, що формує уявлення про публічну присутність ЛГБТК+ як джерело суспільної напруги.

Матеріали часто сконструйовані за логікою «сенсації» або «шоку», і подають ЛГБТК+ як елемент екзотики чи епатажу, що підсилює ефект «іншості» й маргіналізації. Подібні повідомлення майже завжди мають емоційне забарвлення і супроводжуються яскравими візуальними образами або заголовками з елементами гіперболи.

Хоч образлива термінологія після початку повномасштабної війни використовувалася рідше, усе одно спостерігалися випадки грубого порушення етичних норм у медіарепрезентації. Зокрема, в одному з матеріалів було зазначено: *«В Україні трансгендери не можуть покинути країну через проблеми з документами. Трансвестити формально*

є чоловіками і підлягають мобілізації» (опубліковано 5 березня 2022 р. о 15 : 15). Вживання терміна «трансвестити» є некоректним і принизливим, оскільки він застарілий і походить з медичної класифікації девіацій, що більше не застосовується в сучасному науковому та правозахисному дискурсі. Натомість коректним терміном є «трансгендерні люди», який відображає гендерну ідентичність особи, а не її зовнішній вигляд чи стиль одягу.

Загалом трансгендерні люди в повідомленнях цього каналу виявляються однією з найбільш дискримінованою групою разом із геями. Це виявляється як у термінологічних практиках, так і в тенденціях наративної побудови новин. Наприклад, у матеріалі *«Перші жіночі купе планують ввести в «Укрзалізницю». Купе «тільки для жінок» з допуском трансжінок»* (опубліковано 23 травня 2023 р. о 14 : 25) акцентування на трансгендерних жінках без пояснення доцільності такого розрізнення створює ефект виключення й провокує негативне сприйняття. До того ж використання слова «транс» у цьому контексті є редукаціоністським і некоректним, оскільки не визнає повноцінність ідентичності трансгендерної жінки.

Канал системно висвітлює діяльність опонентів спільноти ЛГБТК+. У матеріалі *«Одночасно з ЛГБТ-маршем у Харкові активісти «Правой Молоді» виступили проти ЛГБТ-ідеології»* (опубліковано 2 вересня 2023 р. о 15 : 35) використано термін «ЛГБТ-ідеологія», який є концептуально хибним. Науковий консенсус визнає, що ідентичності ЛГБТК+ не є ідеологією, а відображають спектр сексуальних орієнтацій та гендерних ідентичностей [1]. Уживання терміна «ідеологія» в цьому контексті призводить до демонізації спільноти та делегітимізації її правозахисної діяльності. У публікації додатково використано візуальний елемент із фотографією військового та представника ЛГБТК+ із прапором, супроводжений провокативним підписом *«Хто справжній герой? Він чи воно?»*, що репрезентує дискримінаційну конфліктну опозицію та редукує представника спільноти до дегуманізованого «іншого».

Важливо також зазначити, що навіть у тих випадках, коли вживається нейтральна термінологія, вона часто обрамлюється в заголовки або супровідні тексти, стилістично забарвлені глузуванням, сумнівом або сарказмом. Така риторична обробка інформації суперечить вимогам об'єктивності й неупередженості, оскільки перетворює фактичну новину на елемент інтерпретації або коментаря.

Візуальні елементи в більшості випадків мають нейтральний характер, де переважають фото- та відеоматеріали без явної маніпулятивної спрямованості, такі як зображення учасників подій, поліцейських, активістів чи символіки заходів. Однак у деяких випадках візуальні матеріали містять провокаційні або стереотипні образи, зокрема використання символіки, що може підсилювати негативне сприйняття спільноти ЛГБТК+.

На основі якісного наративного аналізу контенту телеграм-каналу «Труха⚡Україна» за період після початку повномасштабного вторгнення (24 лютого 2022 р. — липень 2025 р.) виокремлено п'ять основних наративів, які відображають дискримінаційні та нормалізаційні тенденції (табл. 2).

Таблиця 2

Наративи репрезентації ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха⚡Україна» після повномасштабного вторгнення (24 лютого 2022 р. — липень 2025 р.)

Наратив	Аналіз
Протистояння ЛГБТК+ і консервативних сил	Тематичний фокус: Боротьба ЛГБТК+ за права та простір у суспільстві через публічні заходи (марші рівності, прайди). Подієва послідовність: Опис сутичок із праворадикалами та консерваторами, акцент на напрузі й конфліктах під час подій. Типові дійові особи: ЛГБТК+ як активні суб'єкти; праворадикали, консерватори як антагоністи. Конфліктна опозиція: «Ми — вони», що підкреслює непримиренність. Ціннісна/ідеологічна рамка: Нейтральна або критична до ЛГБТК+, акцент на боротьбі. Мовні та візуальні засоби: Лексика напруги («сутички», «напад»), фото протестів, правоохоронців. Знецінення організації маршів (поширення неперевіреної інформації, що нібито мер Києва лайливо прокоментував КиївПрайд і зазначив, що міська влада на це гроші не виділяла).
Дискредитація ЛГБТК+ через сатиру та іронію	Тематичний фокус: Підрив легітимності ЛГБТК+ через гумор, часто в контексті протистоянь із Росією. Подієва послідовність: Висміювання ЛГБТК+ як об'єкта критики, наприклад, через суперечності в РФ. Типові дійові особи: ЛГБТК+ як «жертви» глузування; політичні опоненти (зокрема з РФ) як антагоністи. Конфліктна опозиція: «Ми — вони». Ціннісна/ідеологічна рамка: Зневага й сатира. Мовні та візуальні засоби: Іронія («Ахах»), саркастичні заголовки, емодзі, провокуючі візуальні матеріали (фотографія військового та представника ЛГБТК+, супроводжена підписом «Хто справжній герой? Він чи воно?»).

Продовження табл. 2

Загроза та переслідування ЛГБТК+	Тематичний фокус: Переслідування, насильство, правові утиски ЛГБТК+. Подієва послідовність: Випадки атак, дискримінації, відсутність захисту. Типові дійові особи: ЛГБТК+ як жертви; держава, праворадикали як антагоністи. Конфліктна опозиція: «Захищеність — загроза». Ціннісна/ідеологічна рамка: Нейтральна, без співчуття. Мовні та візуальні засоби: Документальний стиль, фото насильства, факти без засудження. Цитування політиків, які порушують права ЛГБТК+ («Ми проти ЛГБТ публічно, як буде перезавантаження влади, ми все це повідомляємо, — Тимошенко»).
Нормалізаційно-легітимувальний наратив	Тематичний фокус: Позитивні зміни в ставленні до ЛГБТК+ через інституції, бізнес, правозахист (згадка без осуду чи іронії про те, що Петро Мельник та його партнер ізраїльського походження офіційно визнані гей-подружжям в Україні). Подієва послідовність: Прийняття через закони, культурні події. Типові дійові особи: ЛГБТК+ як «герої» змін; суспільство як «акцептуюча» сторона. Конфліктна опозиція: «Старе — нове». Ціннісна/ідеологічна рамка: Підтримка, легітимація. Мовні та візуальні засоби: Позитивна лексика (застосування нейтральних та емпатичних термінів, наприклад, «представники ЛГБТК+», «рівні права», «визнання нормою»). Символіка веселкових прапорів як потужного візуального маркера підтримки та солідарності.
Трансгендерні люди як образ небезпеки та неприродності	Тематичний фокус: Дискримінація та виключення трансгендерних людей. Подієва послідовність: Юридичні обмеження, утиски, стереотипи. Типові дійові особи: Трансгендерні люди як жертви; суспільство, медіа, інституції як джерела упереджень. Конфліктна опозиція: «Норма — відхилення». Ціннісна/ідеологічна рамка: Осуд, викривлення. Мовні та візуальні засоби: Некоректна лексика («трансвестити», «транси»), стереотипні образи.

Аналіз наративів демонструє збереження конфліктних і стигматизуючих тенденцій у період війни, водночас фіксуючи появу нормалізаційно-легітимувального наративу, що відображає еволюцію суспільного ставлення до спільноти ЛГБТК+.

Висновки. Дослідження медіарепрезентації спільноти ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха⚡Україна» виявило значні трансформації в способах висвітлення цієї соціальної групи. Аналіз 100 публікацій, розподілених на два періоди — до та після повномасштабної війни Росії проти України, дозволив простежити еволюцію тональності, тематики, мовних і візуальних засобів, а також наративних структур, що формують суспільні уявлення про ЛГБТК+. У період до повномасштабного

вторгнення переважала негативна тональність (57,5 % публікацій), яка супроводжувалася зневажливою лексикою, сарказмом та стереотипними образами, що сприяло маргіналізації спільноти. Наративний аналіз виокремив чотири домінантні наративи: загрози традиційним цінностям, глузування та карикатуризації, зовнішньої ідеологічної інтервенції та соціальної небезпеки. Ці наративи слугували інструментами легітимації упередженого ставлення, репрезентуючи ЛГБТК+ як символи абсурду, загрози чи морального занепаду.

У період після 24 лютого 2022 р. відбулися помітні зміни: частка негативних публікацій знизилася до 40 %, нейтральних зросла до 53,33 %, а позитивні матеріали, відсутні раніше, склали 6,67 %. Тематично акцент зберігся на публічних заходах, але з фокусом на конфліктність і протистояння. Лексичний аналіз показав зменшення образливої термінології, однак виявив стійкість дискримінаційних практик, зокрема щодо трансгендерних людей і геїв. Наративний аналіз цього періоду визначив п'ять ключових наративів: конфлікту та протистояння, дискредитації через глузування, загрози і небезпеки, нормалізаційно-легітимувального та стигматизації трансгендерних людей. Ці наративи відображають складну динаміку — від маргіналізації до часткової нормалізації, але з збереженням упереджень.

Дослідження підтвердило гіпотезу про недотримання журналістських стандартів на каналі «Труха⚡Україна», що проявляється в порушеннях принципів об'єктивності, неупередженості та гуманності. Це сприяє формуванню негативних стереотипів і гомофобних наративів, особливо в період перед повномасштабним вторгненням, хоча після 24 лютого 2022 р. спостерігається часткове покращення тональності та мовних практик, можливо, через зміну суспільних настроїв чи редакційної політики.

Результати мають важливе значення для розуміння впливу медіа на суспільні уявлення про маргіналізовані групи в умовах війни та соціальних трансформацій. Вони підкреслюють потребу в посиленні етичних стандартів журналістики та розробці рекомендацій для коректного висвітлення тематики ЛГБТК+. Водночас аналіз одного каналу («Труха⚡Україна») може бути упередженим через його особливості, а вибірка не відображає всіх медіа, що обмежує узагальнення. Подальші дослідження можуть зосередитися на аналізі впливу таких медіарепрезентацій на суспільні установки, а також на порівняльному вивченні дискурсу різних інформаційних ресурсів України для ширшої оцінки медіаландшафту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. American Psychological Association. Guidelines for psychological practice with lesbian, gay, and bisexual clients // URL: <https://www.apa.org/pi/lgbt/resources/guidelines> (дата звернення: 17.07.2025).
2. Bal, M. *Narratology: Introduction to the theory of narrative* // Toronto: University of Toronto Press, 1997.
3. Bondarenko, P., Pechonchuk, T., Sukharyna, A., Yavorskyi, V. Challenges to freedom of speech and journalists in wartime: Sociological research // Human Rights Centre ZMINA, 2023. URL: https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2024/03/freedomofspeechandjournalistsatwar_socialresearchen-web.pdf (дата звернення: 18.07.2025).
4. Bruner, J. The narrative construction of reality // *Critical Inquiry*. 1991. Vol. 18, № 1. P. 1–21. DOI: <https://doi.org/10.1086/448619>.
5. Couldry, N., Hepp, A. *The mediated construction of reality* // Cambridge: Polity Press, 2017.
6. Cortazzi, M. Narrative analysis in ethnography // Atkinson, P., Coffey, A., Delamont, S., Lofland, J., Lofland, L. (eds.) *Handbook of ethnography*. London: SAGE Publications, 2001. P. 384–394. DOI: <https://doi.org/10.4135/9781848608337.n26>.
7. Gerrig, R. J. *Experiencing narrative worlds: On the psychological activities of reading* // New Haven: Yale University Press, 1993.
8. Hall, S. The work of representation // Hall, S. (ed.) *Representation: Cultural representation and signifying practices*. London: Sage, 1997. P. 13–58.
9. Herman, D. *Story logic: Problems and possibilities of narrative* // Lincoln: University of Nebraska Press, 2002.
10. Internews & USAID. Українські медіа, ставлення та довіра у 2024 році // Ukrinform Press Center, 2024. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/live/H-AVBhfRb-Q?si=vGdE58amsRQtdhSe&t=833> (дата звернення: 17.07.2025).
11. Insight Ukraine. Annual report 2024 // 2024. URL: <https://www.insight-ukraine.org/en/annual-report-2024/> (дата звернення: 17.07.2025).
12. Insight NGO. Як писати про ЛГБТ: Курс для журналістів // Київ: Insight NGO, 2021. За підтримки Article 19, Велика Британія. URL: https://www.insight-ukraine.org/wp-content/uploads/2021/11/on-line_kurs_ukr_web.pdf (дата звернення: 19.07.2025).
13. Kantar, CMeter Mobile. Користування Telegram — нова звичка українців під час війни // 2022. URL: <https://www.kantar.com/ua/inspiration/advertising-media/use-of-telegram> (дата звернення: 17.07.2025).

14. Nash Svit Center. The battle for freedom: LGBTQ situation in Ukraine in 2022 // Nash Svit Center, 2023. 46 с. URL: <https://gay.org.ua/publications/Situation-of-LGBT-in-Ukraine-2022-ENG.pdf> (дата звернення: 17.07.2025).
15. Nash Svit Center. War and civil partnerships: LGBTQ situation in Ukraine in 2023 // Nash Svit Center, 2024. 45 с. URL: <https://gay.org.ua/publications/Situation-of-LGBT-in-Ukraine-2023-ENG.pdf> (дата звернення: 17.07.2025).
16. Margalit, A. Still a blind spot: The protection of LGBT persons during armed conflict and other situations of violence // International Review of the Red Cross. 2018. Vol. 100, № 1–2–3. P. 237–265. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1816383119000201>.
17. Ricoeur, P. Time and narrative. Vols. 1–3 // Chicago: University of Chicago Press, 1984–1988.
18. Riessman, C. K. Narrative methods for the human sciences // Thousand Oaks: Sage, 2008.
19. United Nations. Report on the human rights situation in Ukraine // United Nations Secretary-General, 2022, February 1. URL: <https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/2022/10/report/auto-draft/ReportUkraine.pdf> (дата звернення: 18.07.2025).
20. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). Protecting persons with diverse sexual orientations and gender identities: A global report on UNHCR's efforts to protect lesbian, gay, bisexual, transgender, and intersex asylum-seekers and refugees // 2015. URL: <https://www.refworld.org/reference/themreport/unhcr/2015/en/108207> (дата звернення: 17.07.2025).
21. Національна спілка журналістів України. Етичний кодекс українського журналіста // URL: <https://nsju.org/spilka/dokumenti/#1718615643243-a8884595-9382> (дата звернення: 08.08.2025).
22. Труха🇺🇦 Україна [@truehanewsua]. Telegram-канал // URL: <https://t.me/truehanewsua> (дата звернення: 08.08.2025).

REFERENCES

1. American Psychological Association. (2011). Guidelines for psychological practice with lesbian, gay, and bisexual clients. <https://www.apa.org/pi/lgbt/resources/guidelines>.
2. Bal, M. (1997). Narratology: Introduction to the theory of narrative. University of Toronto Press.

3. Bondarenko, P., Pechonchuk, T., Sukharyna, A., & Yavorskyi, V. (2023). Challenges to freedom of speech and journalists in wartime: Sociological research. Human Rights Centre ZMINA. https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2024/03/freedomofspeechandjournalistsatwar_socialresearchen-web.pdf.
4. Bruner, J. (1991). The narrative construction of reality. *Critical Inquiry*, 18(1), 1–21. <https://doi.org/10.1086/448619>.
5. Couldry, N., & Hepp, A. (2017). The mediated construction of reality. Polity Press.
6. Cortazzi, M. (2001). Narrative analysis in ethnography. In P. Atkinson, A. Coffey, S. Delamont, J. Lofland, & L. Lofland (Eds.), *Handbook of ethnography* (pp. 384–394). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781848608337.n26>.
7. Gerrig, R. J. (1993). *Experiencing narrative worlds: On the psychological activities of reading*. Yale University Press.
8. Hall, S. (1997). The work of representation. In S. Hall (Ed.), *Representation: Cultural representation and signifying practices* (pp. 13–58). London, UK: Sage.
9. Herman, D. (2002). *Story logic: Problems and possibilities of narrative*. University of Nebraska Press.
10. Internews & USAID. (2024). Ukrainian media, attitudes, and trust in 2024 [Video]. Ukrinform Press Center. YouTube. <https://www.youtube.com/live/H-AVBhfRb-Q?si=vGdE58amsRQtdhSe&t=833>.
11. Insight Ukraine. (2024). Annual report 2024. <https://www.insight-ukraine.org/en/annual-report-2024/>.
12. Insight NGO. (2021). How to write about LGBT: Training course for journalists [Brochure]. Supported by Article 19, United Kingdom. Authors: Taisia Herasymova, Inna Iriskina, Mykhailyna Skorik, and experts of diverse sexual orientations and gender identities. https://www.insight-ukraine.org/wp-content/uploads/2021/11/on-line_kurs_ukr_web.pdf.
13. Kantar, & CMeter Mobile. (2022). Mobile app usage statistics in Ukraine during early 2022. Retrieved from <https://www.kantar.com/ua/inspiration/advertising-media/use-of-telegram>.
14. Nash Svit Center. (2023). The battle for freedom: LGBTQ situation in Ukraine in 2022 (46 pp.). Nash Svit Center. <https://gay.org.ua/publications/Situation-of-LGBT-in-Ukraine-2022-ENG.pdf>.
15. Nash Svit Center. (2024). War and civil partnerships: LGBTQ situation in Ukraine in 2023 (45 pp.). Nash Svit Center. <https://gay.org.ua/publications/Situation-of-LGBT-in-Ukraine-2023-ENG.pdf>.

16. Margalit, A. (2018). Still a blind spot: The protection of LGBT persons during armed conflict and other situations of violence. *International Review of the Red Cross*, 100(1–2–3), 237–265. <https://doi.org/10.1017/S18163883119000201>.
17. Ricoeur, P. (1984–1988). *Time and narrative* (Vols. 1–3). University of Chicago Press.
18. Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Sage.
19. United Nations. (2022, February 1). Report on the human rights situation in Ukraine. United Nations Secretary-General. <https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/2022/10/report/auto-draft/ReportUkraine.pdf>.
20. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2015). Protecting persons with diverse sexual orientations and gender identities: A global report on UNHCR's efforts to protect lesbian, gay, bisexual, transgender, and intersex asylum-seekers and refugees. <https://www.refworld.org/reference/themreport/unhcr/2015/en/108207>.
21. National Union of Journalists of Ukraine. (n.d.). Ethical code of the Ukrainian journalist. Retrieved August 8, 2025, from <https://nsju.org/spilka/dokumenti/#1718615643243-a8884595-9382>.
22. Truha🇺🇦Ukraine [@truexanewsua]. (n.d.). Telegram channel. <https://t.me/truexanewsua>.